
Reflexe prvního kurzu „Základy speciální pedagogiky“

*Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D., Mgr. Dita Finková, Ph.D.,
Mgr. et. Mgr. Gabriela Smečková, Ph.D.*

Blok „Základy speciální pedagogiky“ byl rozdělen do deseti lekcí, celková hodinová dotace byla 82 hodin. Tematické oblasti – tedy lekce – byly vybírány s ohledem na aktuální situaci v oblasti vzdělávání jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami na druhém stupni ZŠ a SŠ. Vzhledem k integračním a inkluzivním trendům se domníváme, že je nezbytné, aby pedagogové druhého stupně ZŠ a SŠ byli vzděláni v oblasti speciální pedagogiky, konkrétně aby disponovali znalostmi o jednotlivých typech postižení, o specifických přístupech k osobám s daným typem postižení, měli základní povědomí v oblasti poradenství a komunikace vzhledem k osobám se speciálními vzdělávacími potřebami. Nyní se již budeme věnovat přehledu jednotlivých lekcí v rámci prvního tematického bloku.

- První lekce měla název **Speciální pedagogika a její mezioborové vazby**. Obsah této lekce byl následující: speciální pedagogika, teoretická východiska, odborná terminologie, paradigma české speciální pedagogiky; proces transformace ve speciální pedagogice; mezioborové vazby speciální pedagogiky. Vyučující byla Mgr. et Mgr. Gabriela Smečková, Ph.D.
- Druhá lekce nesla název **Soudobé trendy v podpoře jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami**. Integrace a inkluze studentů se speciálními vzdělávacími potřebami; alternativní přístupy k edukaci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami; moderní trendy; spolupráce s rodinou žáka. Této oblasti se jako vyučující chopila Mgr. Miluše Hutýrová, Ph.D.
- **Problematika přístupu k jedincům se speciálními vzdělávacími potřebami, legislativa** byla tématem třetí lekce. Konkrétně zde byla věnována pozornost právní úpravě postavení jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami, praktickým otázkám provázejícím jejich život. Veškeré poznatky byly přednášeny s důrazem na lidská práva občanů se zdravotním postižením a etičnost přístupu k nim. Pozornost byla zaměřena především na zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, na vyhlášku č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů, na zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, a na zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Přednášející byla Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.
- Čtvrtá lekce se věnovala **základům logopedie**. Konkrétně byla probírána tato témata: pojem a předmět oboru, odborná terminologie, deset okruhů narušené komunikační schopnosti; jazykové roviny, sociální aplikace jazyka a řeči; možnosti logopedické prevence; odborná literatura a didaktický materiál; logopedická osvěta; organizace logopedické péče, logopedické společnosti. Přednášejícími byly doc. Mgr. Kateřina Vitásková, Ph.D., Mgr. Renata Mlčáková, Ph.D.
- **Základům surdopedie** byla vyčleněna pátá lekce. Obsahem byl pojem a předmět oboru, odborná terminologie, surdopedie v systému pedagogických oborů a oborů pomáhajících profesí. Diagnostické postupy vztahující se k surdopedii. Výchova a vzdělávání žáků se sluchovým postižením jako systémová činnost. Sluchové postižení a jeho vliv na vývoj psychiky. Komunikace sluchově postižených a možné alternativní metody. Orální přístup. Totální komunikace. Bilingvální metoda. Žáci se sluchovým postižením v podmínkách školní integrace. Kochleární implantát. Individuální výchovný a vzdělávací plán v surdopedii. Metodické poznámky k výchovně-vzdělávací práci. Vyučujícími byli Mgr. Jiří Langer, Ph.D., a Mgr. Pavel Kučera.
- Šestá lekce byla zacílena na **základy tyflopedie**. K probíraným tématům patřilo následující: pojem a předmět oboru, odborná terminologie, klasifikace osob se zrakovým postižením, nejčastější vady zrakového analyzátoru, charakteristika jednotlivých kategorií osob se zrakovým postižením, důsledky zrakového postižení, současné trendy v přístupu k osobám se zrakovým postižením; edukační proces u žáků se zrakovým postižením, jeho specifika z pohledu typu a stupně zrakového postižení; specifika přístupu k žákům později osleplým. Vyučující byla Mgr. Dita Finková, Ph.D.

- Sedmá lekce se zaměřovala na **základy somatopedie**. Vyučující, Mgr. Jiří Kantor, se věnoval těmto tématům: pojem a předmět oboru, odborná terminologie; současné trendy v oblasti přístupu k osobám s poruchou mobility; metodika uplatňování technických pomůcek v edukačním procesu u osob s poruchou mobility; všeobecné základy pedagogiky osob s kombinovanými vadami; specifika výchovné rehabilitace osob s kombinovanými vadami; systém zařízení a služeb pro osoby s kombinovanými vadami.
- **Základy etopedie** byly obsahem osmé lekce. Konkrétně byla přiblížena frekventantům kurzu tato témata: pojem a předmět oboru, odborná terminologie; poruchy chování a specifické poruchy chování, specifika výchovných přístupů k těmto jedincům, psychologické, biologické a sociologické aspekty vzniku poruch chování; prevence a řešení šikany, kyberšikana; drogy a drogová závislost, drogové mýty, efektivní preventivní programy, funkční pravidla ve škole, krizové scénáře, práce s ohroženými jedinci; problematika menšin a cizinců, kultura a kulturní odlišnosti, subkultury. Vyučující byla Mgr. Miluše Hutyrková, Ph.D.
- Předposlední lekce byla věnována **základům specifických vývojových poruch učení**. Přednášející, Mgr. et Mgr. Gabriela Smečková, Ph.D., seznámila účastníky kurzu s těmito oblastmi: pojem a předmět oboru, odborná terminologie; klasifikace, etiologie, symptomatologie a intervence; aktuální poznatky v dané oblasti a analýza možností jejich praktického uplatnění v rámci edukace; metodika zpracování individuálních vzdělávacích plánů a budování kompenzačních strategií adaptovaných na specifické podmínky osobnosti jedince.
- Poslední, desátá lekce nesla název **Základy psychopedie**. V této lekci bylo přednášeno následující: pojem a předmět oboru, odborná terminologie; klasifikace, etiologie, symptomatologie mentální retardace a dalších duševních poruch; specifika osobnostní struktury žáka s mentálním postižením; specifika edukačního procesu; studenti s pervazivní vývojovou poruchou; zásady přístupu k žákům s mentálním postižením a s jinou duševní poruchou. Vyučující této poslední lekce byla Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.

Celý první tematický blok byl vytvořen tak, aby jeho účastníci získali přehled o jednotlivých typech speciálních vzdělávacích potřeb a byli schopni specifického přístupu ke studentům s jednotlivými typy speciálních potřeb. Výstupem první etapy kurzů je publikace „Základy speciální pedagogiky“, která shrnuje poznatky jednotlivých lekcí. Věříme, že první tematický blok „Základy speciální pedagogiky“ splnil svůj cíl, tedy zprostředkovat frekventantům kurzu základní poznatky z oblasti speciální pedagogiky a jednotlivých typů zdravotního postižení.